

bekämpa. Han kan, om han eger utmärkelse, gagna för fachundervisningen, men han blir i öfrigt utan inflytande på ungdomen och blott tolererad af de äldre.

Här föreslagna åtgärder angå visserligen blott detaljer. Vill man vidtaga en mera allmän reform, så erbjuder sig en sådan i alla embetsexaminas förläggande utom universitetet,

Att i reformväg gå ända derhän, att tillintetgöra universitetets tillvaro, vore att för en osäker framtid uppoffra hvad som finnes – ja, så mycket den som skrifver detta, förmår inse, att säkert föra bildningen i landet tillbaka. Denna bildning sluter sig till den Germaniska stammens, och universitetsinrättningen tillhör denna bildnings former. Vill man undantränga universitetet och i stället sätta de Romaniska folkens institutioner, bör man äfven vara säker, att kunna omskapa denna bildning från roten. Universitetet representerar nu vetenskapsakademi, vetenskaplig bildningsanstalt, teoretisk bildnings anstalt för landets blifvande tjänstemän och genom förhållandenas tvång undervisningsanstalt för den förberedande bildning, som elementarläroverken icke förmår meddela. Det har visserligen svårt att motsvara denna så sammansatta bestämmelse – och dess uppgift försvåras, ju flera omogna reformförsök elementarundervisningen här underkastas. Men skall universitetet försvinna, bör man vara beredd, att verkligen sätta något i dess ställe, d. ä. att genom särskilda institutioner ersätta, hvad det sträfvar att göra för anförda särskilda ändamål. ||Man bör då äfven ega en möjlighet att efter denna reform inrätta elementarundervisningen; man bör vidare kunna ersätta universitetet såsom rent vetenskaplig anstalt genom en eller flera högre vetenskapliga instituter.|| Skulle detta också eljest vara möjligt, skall bristen på det erforderliga stora antalet män med insigter och förmåga göra det omöjligt. Åtminstone skall ett halfsekel förflyta, förrän denna brist kan någotsånär fyllas,

Det är insigten i, hvad universitetet i alla dessa hänseenden är för landet varit och är, hos de insigtsfullare, det är den dunkla känslan deraf har den stora mängden, som ||öfver hela landet|| skulle framkalla ett smärtans skri den dag universitetet skulle försvinna, för att gifva rum för diverse skolor i t. ex. Tavastehus, NyCarleby, Jyväskylä och Nådendal. Med denna dag vore också den anda viken, som hittills mödosamt hållit landets bildning fästad vid den Europeiska civilisationen. Den nya anda, som skulle träda i dess ställe, må här lemnas utan namn.

69 J. V. SNELLMAN – J. W. G:SON SNELLMAN
24.IV 1857

Uleåborgs LA, J. W. Snellman G:son arkiv

Helsingfors d. 24 April 1857

Käre Broder!

Jag omfattar med glädje detta tillfälle att skrifva dig till. Anledningen förklaras af bilagde dokumenter.

I Uleåborg erhålla dylika bref och listor: H~~e~~r~~r~~ Bergbom (landskamrer), Pentzin, Franzén och Hamer. Meningen är, att Herrarne alla skulle sammanträda till en komitté och, om så godt synes, med eder förena äfven någon t. ex. skeppare och handtverkare, såsom äfven här

kommitterade bildat sig ur särskilda klasser – allt för att samråda, huru och i hvad ordning teckningen skall inledas, för att gifva ett godt resultat. Med mer än vanlig frikostighet bör den ske af dem, som hafva råd dertill; men också de små bidragen få icke försummas. Man har räknat på en totalsumma af minst 10 000 Rubel, så att räntan må komma att ge en årlig inkomst af något gagn.

Helsa kärt Din hustru från oss. Eder Hanna har jag på ett par veckor icke sett. Rask och förnöjd synes hon hafva varit, så ofta vi råkats, och har jag hört, att hon i skolan är omtyckt.

10 Du torde redan fått kallelse till deltagande i privatbank-kommittén härstädes. Jag hoppas alltså, att vi än en gång få råkas.

Åren och ansträngdt arbete hålla sakta på att göra mig vandringsfärdig. Dock har ännu icke någon annan sjukdom än små krämpor och aftagande krafter oroat mig. – Arbetet vexer, förmågan aftar.

Med broderlig tillgifvenhet

Joh. Vilh. Snellman

20

*70 J. V. SNELLMAN – J. A. GRÖNBERG 24.IV 1857,
AVSKRIFT
Vasa LA*

Herr John Grönberg.
Vasa.

30 Gerna omfattar jag tillfället att med en vänskapsfull helsning göra mig hos Dig påmind, försäkrande, att jag under skiftande öden städse erkänsamt erinrat mig Ditt i ord och gerning bevisade broderliga sinnelag.

Anledningen till detta bref förklarar Dig de åtföljande dokumenter-
ne. Dylika afgå till Herrar Ekström och Wolff. – Begäran är, att Du
ville sätta Dig i förbindelse med dem, för att samråda om bästa sättet
att på er ort få fart åt teckningen. – Här har komittén bildat sig ur
särskilda samhällsklasser och meningen vore, att så skulle ske öfverallt,
emedan företaget derigenom vinner flera ifriga befordrare. Att det i
Dig får ett godt stöd, vet jag. Det har namn af aktieteckning emedan
det sålunda står utom behovvet af officiellt tillstånd och dessutom för
40 Runebergs skuld är den lämpligaste formen. Men det afser naturligtvis,
att genom en nationalsubskription bereda honom en bekymmerfri
ålderdom hvilken han ärligen förtjent. Frikostighet af dem, som hafva
mycket, stort antal tecknande bland dem, som blott kunna lemna små
bidrag, äro villkoren för företagets framgång.

Jag har på min del ett par dussin bref att skrifva och fattar mig
derföre kort. Lyckligt, att jag ej behöfver adressera detta till nya
staden, som väl gjort Dig stor förargelse. – Helsa brodern Adolf. Äfven
Din Fru, om hon erinrar sig en kurtisan, sådan som Din

50

Vän och Broder
Joh. Vilh. Snellman

H:fors den 24 April 1857.